

Ministerie van Veiligheid en Justitie
Minister van Rechtsbescherming
De heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Betreft Consultatie Conceptwetsvoorstel transparantie maatschappelijke organisaties
Datum 12-2-2019

Ons kenmerk 19.1594/JL/YK

Geachte heer Dekker,

De NFU maakt als vertegenwoordiger van de acht universitair medische centra in ons land graag gebruik van de gelegenheid te reageren op het conceptwetsvoorstel 'transparantie maatschappelijke organisaties' dat in december 2018 in consultatie is gegaan.

Kort samengevat: de umc's maken zich ernstige zorgen over de gevolgen van dit voorstel. Ook vinden we het voorstel onnodig. In deze brief geef ik graag in zes punten een toelichting op onze visie:

1. Het voorstel regelt dat de ANBI, waaraan een donateur jaarlijks 15.000 euro of meer doneert, diens identiteit online moet vermelden. Wij weten van onze donateurs dat dit hen afschrikt om grote bedragen te geven. Het voorstel is schadelijk voor hun privacy, hun veiligheid en hun geefbereidheid in Nederland. Het recht om in stilte te geven wordt ernstig aangetast. De mogelijkheid om een ontheffing aan te vragen is een doekje voor het bloeden. Het zorgt voor administratieve lasten voor onze organisatie en de overheid. Van de mogelijkheid een ontheffing aan te vragen zullen wij steeds gebruik moeten maken. Wij denken dat het systeem bij de overheid dan ook volledig verstopt raakt.
2. Het is onduidelijk welk probleem wordt opgelost en wat de omvang van dit probleem is. Natuurlijk willen ook de umc's dat in onze rechtsstaat ondermijnend gedrag wordt tegengegaan. Maar in uw conceptwetsvoorstel worden begrippen als 'onwenselijke gedragingen' en 'onwenselijke beïnvloeding' niet nader gedefinieerd en zijn daarmee breed interpretabel. Organisaties die niet bonafide zijn en kwaad willen kunnen deze regelgeving gemakkelijk ontwijken en zoeken naar andere wegen (bijvoorbeeld via crypto-currency).
3. Uw voorstel ervaren de umc's als disproportioneel. De umc's en veel andere bonafide organisaties lijden dan onder, vermoedelijk, slechts enkele organisaties waar mogelijk het probleem zit. Wij ervaren dit conceptwetsvoorstel als een typisch voorbeeld van 'schieten met een kanon op een mug'. Doeltreffend beleid betekent dat de categorie van organisaties die u op het oog heeft nauwkeurig omschreven moet worden. Pas dan kunnen effectieve maatregelen genomen worden die alleen voor die organisaties gelden. Met de werkwijze tot dusver belast u de hele sector met een onmogelijk uitvoerbaar en moeilijk te handhaven conceptwetsvoorstel met alle negatieve effecten van dien.

4. De umc's zijn van mening dat er ter zake reeds ruim voldoende wet- en regelgeving is; deze moet alleen gehandhaafd worden. Donateurs kunnen bij de umc's geen invloed 'kopen' of 'afdwingen' met hun donaties. De filantropie verloopt zonder uitzondering via onafhankelijke steun- en vriendenstichtingen met eigen, onafhankelijke bestuurders en toezichthouders, en dito externe accountants. De bedoelde stichtingen zijn ANBI's met bijbehorende 'checks and balances', die de onafhankelijke positie van bestuurders waarborgen.
5. Het voorstel druist in tegen het belang dat de overheid toekent aan goede doelen. In het regeerakkoord staat dat 'de vele positieve krachten in onze samenleving van burgers, verenigingen en geloofsgenootschappen' ruimte verdienen. Het kabinet laat hiermee zien volstrekt terecht gevoelig te zijn voor de oproep van de sector (manifest Filantropie) om filantropie te erkennen als een belangrijk fundament voor maatschappelijke binding en actief burgerschap.
6. De financiering van medisch wetenschappelijk onderzoek door de nationale overheid wordt door de umc's als ontoereikend ervaren. In Nederland wordt slechts 2,1% van het BNP besteed aan R&D, ondanks de EU-doelstelling van 3,0%. Dit staat in schril contrast met de 3,5% die onze oosterburen besteden. De umc's hebben al eerder aangegeven dit contrair te vinden aan de door dezelfde nationale overheid uitgesproken wens om onze gezondheidszorg op een steeds hoger niveau te brengen, mede gezien de demografische ontwikkelingen in onze samenleving. In dat licht zijn donaties absoluut noodzakelijk. De umc's hebben namelijk hun ambities niet neerwaarts bijgesteld, maar zich onder meer intensiever in filantropie begeven, om met aanvullende, particuliere financiering essentieel wetenschappelijk onderzoek mogelijk te blijven maken. Wij vragen u nadrukkelijk dit beleid niet te doorkruisen met wetgeving, die wél schichtig maakt maar géén effect sorteert.

Kortom, de umc's maken zich grote zorgen over de negatieve effecten van dit conceptwetsvoorstel en vinden het onbegrijpelijk dat een overheid die grote waarde toekent aan het werk van goede doelen, dergelijke drempels opwerpt. De umc's vinden uw conceptwetsvoorstel onacceptabel en verzoeken u dringend ervan af te zien.

Vanzelfsprekend zijn wij, als altijd, van harte bereid onze positie desgewenst nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Willy Spaan
Voorzitter